

BUDÚCNOSŤ SPOTREBITEĽSKÉHO PRÁVA VO SVETLE ACQUIS COMMUNAUTAIRE

MÁRIA IVANECKÁ - DUŠAN MARJÁK

Právnická fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovensko

Abstract in original language

Autori sa v úvode príspevku zameriavajú na vývojové tendencie v oblasti spotrebiteľského práva na komunitárnej úrovni a výberu vhodného nástroja na revíziu spotrebiteľského *acquis*. Následne je pozornosť venovaná možnému dopadu spotrebiteľského *acquis* na právne poriadky členských štátov únie ako aj eventuálnemu rozsahu harmonizácie v návrhu tzv. horizontálnej spotrebiteľskej smernice.

Key words in original language

Harmonizácia; spotrebiteľské právo; smernica; *acquis communautaire*.

Abstract

At the beginning of the article, authors deal with tendencies in the area of consumer law according to *acquis communautaire* and choosing the best instrument for revision of the consumer *acquis*. Next part is focused on possible impact of consumer *acquis* on legal systems of the European Union's member states and possible scope of harmonization in the proposal of consumer directive, also known as horizontal.

Key words

Harmonisation; Consumer law; Directive; *Acquis communautaire*.

Úvod

V našom príspevku sa budeme venovať spotrebiteľskému právu, zameriame sa na prebiehajúci proces jeho revízie. Pre spracovanie tejto problematiky sme sa rozhodli z dôvodu jej aktuálnosti a veľkého vplyvu na vnútroštátne právne poriadky. Napokon, viacero posledných novelizácií Občianskeho zákonníka¹ sa týkalo práve spotrebiteľských zmlúv a potreby transponovania smerníc do vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky. Svoju pozornosť upriamujeme na spotrebiteľské právo aj preto, že táto oblasť práva ovplyvňuje samotné zmluvné právo, má interdisciplinárny charakter a presahuje rámec občianskeho práva.

V prvej časti nášho príspevku sa zameriame na popis základných problémov, ktoré spôsobuje súčasný stav harmonizácie a tiež výberu

---

¹ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník.

vhodného nástroja pre harmonizáciu spotrebiteľského acquis. Prostredníctvom tohto nástroja sa má v budúcnosti zabezpečiť účinnejšia ochrana spotrebiteľa a posilnenie vnútorného trhu.

Druhá časť príspevku bude venovaná rozsahu harmonizácie a jej dopadu na vnútroštátne právne poriadky, s dôrazom na v súčasnosti prerokúvaný návrh tzv. horizontálnej spotrebiteľskej smernice z roku 2008² (proposal for a Directive on Consumer rights, ďalej pDCR) v Európskom parlamente.

1.

Prístup orgánov Európskej únie k otázke výberu najvhodnejšieho nástroja pre harmonizáciu spotrebiteľského práva sa zdá byť pomerne nekonzistentný. Pri výbere vhodného nástroja na revíziu spotrebiteľského acquis je totiž potrebné zohľadniť niekoľko základných aspektov ako sú: vplyv výberu nástroja na vnútroštátne právo, do akej miery je daný nástroj schopný zabezpečiť sledovaný cieľ revízie a v neposlednom rade aj politickú priechodnosť zvažovaného nástroja.

S ohľadom na vyššie spomenuté považujeme za potrebné uviesť, že cieľom sledovanej revízie je predovšetkým zabezpečenie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa a zároveň podpora vnútorného trhu³. Vysoká úroveň ochrany, ktorá sa sleduje neznamená len precíziu a detailnejšiu úpravu práv spotrebiteľa, ale je potrebné mať na zreteli snahu Komisie o podporu cezhraničných obchodov.

Súčasný stav je možné zjednodušene popísať značnou nekonzistentnosťou vnútroštátnych právnych úprav, čo sa prejavuje v neochote podnikateľov predávať tovar mimo ich domovského štátu. Až 33% opýtaných spotrebiteľov v Eurobarometri uviedlo, že sa domnievajú, že predajcovia/dodávatelia často odmietajú predat' alebo doručiť tovar alebo služby, pretože spotrebiteľ nemá sídlo v štáte predajcu, resp. dodávateľa⁴. Dôvodom sú vysoké náklady v prípade možných žalôb spotrebiteľov, čo demotivuje mnohých predajcov a dodávateľov. Nariadenie Rím I totiž stanovuje, že za splnenia určitých podmienok sa spotrebiteľská zmluva

---

² KOM (2008) 614, v konečnom znení.

³ Tieto ciele sú vyjadrené napr. v Stratégii spotrebiteľskej politiky 2002–2006 (Consumer policy strategy 2002-2006), COM (2002) 208, final.

⁴ Prieskum z marca a februára 2006, dostupný na: http://ec.europa.eu/consumers/topics/eurobarometer_09-2006_en.pdf

spravuje právnym poriadkom krajiny obvyklého pobytu spotrebiteľa⁵. Predávajúci/dodávateľ teda musí poznať aj vnútroštátne právo krajiny spotrebiteľa, čo preňho znamená vysoké náklady na právne služby.

Úvahy o revízii *acquis* zmluvného práva začínajú naberať jasnejšie kontúry od roku 2001, kedy bolo vydané Oznámenie Komisie o európskom zmluvnom práve⁶. V tomto dokumente sa nastoľujú otázky divergencie zmluvného práva členských štátov a potreba riešenia týchto rozdielov vo vnútroštátnych právnych poriadkoch s ohľadom na zlepšenie fungovania vnútorného trhu a odstránenie prekážok cezhraničného obchodovania. Komisia v Oznámení popisuje štyri možnosti⁷ budúceho smerovania revízie zmluvného práva. Už na tomto mieste sa uvažuje o tvore nového komplexného predpisu/predpisov na úrovni ES a výberu vhodného nástroja, ktorý má byť závislý (okrem iných faktorov) najmä od predpokladaného stupňa harmonizácie.

Na pôde Komisie je diskutovaných viacero nástrojov na revíziu spotrebiteľského *acquis*. Ak začneme od najširších úvah, tak môžeme hovoriť o projekte tvorby Európskeho občianskeho zákonníka, ktorý by zahŕňal oblasť zmluvného práva, a teda aj nami skúmanú problematiku spotrebiteľského práva. Keďže úvahy o tomto nástroji vnímame prevažne v akademickej rovine, nebudeme sa nimi ďalej zaoberať. Táto myšlienka je pomerne častým predmetom diskusií na akademickej pôde. S ohľadom na práve prebiehajúce rekodifikácie súkromnoprávných kódexov v strednej Európe⁸ nadobúda ešte väčší význam. V súčasnosti však môžeme označiť práce na tvorbe Európskeho občianskeho zákonníka za právne i politicky nepriechodné. Stav rozdielnosti vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov neumožňuje prijatie takéhoto nástroja, resp. by sa jednalo len o nástroj nezáväzný, skôr inšpiratívny pre národných legislatívco, čo nerieši súčasné problémy spotrebiteľov členských štátov.

Viac reálnym prostriedkom harmonizácie sa zdá byť Spoločný referenčný rámec (CFR)⁹. Ide o nástroj, ktorého úlohou je priblížiť zmluvné právo členských štátov. Jeho vplyv na vnútroštátne právo je potrebné posudzovať s ohľadom na to, či by bol prijatý ako záväzný alebo či by mal mať len

---

⁵ Pozri článok 6 nariadenia ES 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I).

⁶ COM (2001) 398, final.

⁷ Bod 4 a nasl. COM (2001) 398, final.

⁸ Prípravné práce na rekodifikácii Občianskych zákonníkov prebiehajú v Českej republike, v Poľsku, Maďarsku aj na Slovensku.

⁹ Common Frame of Reference.

odporúčací charakter. Chceme poznamenať, že sa nezaobráame tzv. DCFR¹⁰, ktorý je len akademickým návrhom vypracovaným skupinou pod vedením prof. von Bara. V súvislosti s CFR je možné badať tendenciu začleniť doňho aj problematiku spotrebiteľského práva, najmä v počiatočných fázach jeho prípravy. Neskôr v roku 2005 dochádza k vyčleneniu tejto problematiky na samostatnú úpravu, čo bolo dané zrejme veľmi pragmatickým prístupom, keďže bolo uvážené, že spotrebiteľské právo je čiastočne harmonizované, a teda jeho ďalšia harmonizácia v rámci zmluvného práva by bola pomerne zdĺhavá. Došlo teda k vyčleneniu spotrebiteľského práva z CFR a táto oblasť bola ponechaná na samostatnú úpravu. Práce na príprave CFR a revízii spotrebiteľského acquis teda prebiehajú súčasne, avšak sú poznačené dvojkoľajnosťou a vzájomným nesúlalom. Takýto postup hodnotíme negatívne.

S prijatím Zelenej knihy Komisie o možnostiach politik s cieľom dosiahnuť pokrok v oblasti európskeho zmluvného práva pre spotrebiteľov a podniky z roku 2010¹¹ a so zmenou exekutívy však možno badať opätovnú snahu o včlenenie spotrebiteľského práva do širšieho rámca zmluvného práva. Tento prístup možno z hľadiska určitej konzistentnosti tvorby práva považovať podľa nášho názoru za správny, avšak na druhej strane je potrebné vnímať aj časovú rovinu možného prijatia CFR ako nástroja so záväzným charakterom. Práce na tvorbe CFR sa dostali opäť na začiatok a pracuje sa na tzv. novom návrhu Spoločného referenčného rámca, ktorý má byť vypracovaný a predložený Komisii začiatkom roka 2011.

Ak postúpime ďalej v uvažovaní o výbere nástroja revízie spotrebiteľského acquis, ciele revízie v súčasnosti možno podľa nášho názoru najlepšie dosiahnuť prostredníctvom smernice ako najvhodnejšieho nástroja. Ďalej sa preto budeme zaoberať týmto nástrojom, možným prístupom k revízii prostredníctvom smernice a rozsahom v akom by sa mala realizovať.

Smernica ako nástroj harmonizácie dokáže zabezpečiť určitú mieru konzistentnosti právnych poriadkov členských štátov. Transponovanie smernice do vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov umožňuje tvorbu práva s ohľadom na špecifiká daného právneho poriadku a jeho zmluvného práva.

V súčasnosti sa v Európskom parlamente prerokúva návrh tzv. horizontálnej spotrebiteľskej smernice. Tento návrh chcel pôvodne revidovať osem spotrebiteľských smerníc¹². Keďže sa nenašla dostatočná politická dohoda,

---

¹⁰Draft Common Frame of Reference, dostupný na: <http://webh01.ua.ac.be/storme/DCFR.html>

¹¹ KOM (2010) 348, v konečnom znení.

¹² smernica 85/577/EHS o zmluvách uzatváraných mimo prevádzkových priestorov, smernica 90/314/EHS o balíku cestovných, dovolenkových a výletných služieb, smernica

napokon sú to štyri smernice¹³, ktoré sa spoja do jedného legislatívneho nástroja. Túto stratégiu môžeme označiť ako aplikáciu tzv. horizontálneho prístupu k revízii. Jej náprotivkom je vertikálna stratégia, ktorá znamená, že revízia spotrebiteľského práva by sa aj naďalej uskutočňovala prostredníctvom revízie jednotlivých smerníc. Takýto sektorový (odvetvový) prístup považujeme za menej výhodný. Neodstránil by súčasné problémy spočívajúce v právnej fragmentácii, naďalej by dochádzalo k prehľbovaniu existujúcich problémov a nenastala by podpora vnútorného trhu a cezhraničných obchodov, čo je samotným cieľom revízie. Proces revízie jednotlivých smerníc by bol taktiež legislatívne náročný, keďže by zahŕňal prijímanie a následnú transpozíciu veľkého množstva smerníc.

Na základe vyššie uvedeného sa prikláňame pri voľbe stratégie, ktorou má byť smernica tvorená k horizontálnemu prístupu pri revízii spotrebiteľského *acquis*. Podpora smernice tvorenej na základe horizontálnej stratégie môže pre vzdialenejšiu budúcnosť spotrebiteľského práva znamenať aj pomalé smerovanie k tvorbe tzv. Európskeho spotrebiteľského kódexu (European Consumer code).

Ideálnym stavom by podľa nášho názoru bolo prijatie jednej smernice, ktorá by sa pokúsila o spoločné vymedzenie pojmov, odstránenie medzier a nekonzistentností, ku ktorým došlo aj medzi samotnými smernicami. Tie totiž nepoužívajú spoločný pojmový základ, dokonca v nich nepanuje ani zhoda v základných pojmoch ako sú spotrebiteľ, predajca, či dodávateľ. O to väčšie rozdiely nachádzame v právnych úpravách v rámci jednotlivých členských štátov.

Všetky uvedené nedostatky majú negatívny vplyv na fungovanie vnútorného trhu. Súčasný návrh smernice však nepresvedčil ani ECCG (European Consumer Consultative Group)¹⁴, ktorá bola zriadená samotnou Komisiou. ECCG návrhu vyčíta dokonca to, že nebola preukázaná jeho potreba, a to aj z dôvodu, že nebol dostatočne preskúmaný vplyv pDCR na úroveň ochrany spotrebiteľov na národnej úrovni. Podľa nášho názoru je

---

93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, smernica 94/47/ES týkajúca sa ochrany kupujúcich v súvislosti s niektorými prvkami zmlúv o kúpe práva na časovo vymedzené užívanie nehnuteľností, smernica 97/7/ES o zmluvách na diaľku, smernica 98/67/ES, smernica 98/27/ES o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov, smernica 99/44/ES o predaji spotrebného tovaru a zárukách.

¹³ smernica 85/577/EHS o zmluvách uzatváraných mimo prevádzkových priestorov, smernica 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, smernica 97/7/ES o zmluvách na diaľku, smernica 1999/44/ES o predaji spotrebného tovaru a zárukách.

¹⁴ ECCG zriadená Rozhodnutím Komisie 2003/709/ES a 2009/705/ES za účelom konzultácie všetkých otázok týkajúcich sa ochrany záujmov spotrebiteľov na komunitárnej úrovni.

však potrebné vytvoriť takú reguláciu, ktorá nebude len deklarovať určité práva, ale ktorá reálne podporí rozvoj vnútorného trhu. Pre spotrebiteľa to bude znamenať rozšírenie možností nákupu za rovnakých, resp. obdobných podmienok. Zároveň nájde prínos aj v predpokladanom znížení cien, ku ktorému by malo dôjsť pod vplyvom vyššej konkurencie na trhu.

Najschodnejšou, i keď s ohľadom na vyššie uvedené nie najlepšou cestou sa zdá byť prijatie smernice revidujúcej spotrebiteľské právo na horizontálnom princípe, ktorý je kombinovaný s vertikálnym. Tento prístup znamená riešenie špecifických sektorových otázok v osobitných smerniciach, zatiaľ čo základné otázky budú riešené spoločne v jednej smernici. Na tomto princípe je tvorený aj návrh spotrebiteľskej smernice z roku 2008. Ide o kompromis, ktorý je nutné uvítať, keďže by mal znamenať aspoň čiastočné dosiahnutie cieľov revízie a zlepšenie oproti súčasnému stavu.

2.

Pri identifikácii možného vplyvu komunitárneho práva v oblasti ochrany spotrebiteľa na právo členských štátov môžeme sledovať viaceré tendencie, a to od minimálnej harmonizácie (Minimum of Harmonisation) komunitárneho a vnútroštátneho práva až po harmonizáciu úplnú (Full/Complete Harmonisation).

Súčasný stav vplyvu komunitárneho práva zavedený tzv. spotrebiteľskými smernicami predstavuje, až na výnimky, systém minimálnej harmonizácie. Smernice zavazujú členské štáty v tom smere, že tie sú povinné do doby stanovenej smernicou transponovať jej ustanovenia do svojho právneho poriadku takým spôsobom, aby obsah transpozičného opatrenia presne významovo zodpovedal obsahu smernice¹⁵. Smernica však v danom prípade predstavuje len minimálny štandard, s ktorým sú členské štáty povinné zosúladiť ich právne poriadky, a to tak, aby bol dosiahnutý účel smernice, t.j. smernicokonformne. Na druhej strane členské štáty môžu svojimi opatreniami „presiahnuť“ rámec stanovený smernicou, a teda môžu prijať prísnejšie, resp. priaznivejšie opatrenia. Možnosť odchyliť sa od ustanovení smernice majú členské štáty len za predpokladu, že to smernica umožňuje a uvádza, za akých podmienok sa tak môže stať¹⁶.

---

¹⁵ Král, R.: *Zásady aplikace komunitárního práva národními soudy*, Praha: C. H. BECK, 2003, s. 18.

¹⁶ Kotoučová, J.: "Minimální harmonizace" v oblasti ochrany spotřebitele. In *Aplikované právo*, č. 2/2005, s.3. Dostupné na: <http://www.aplikovanepravo.cz/clanky-pdf/32.pdf>

Prípadoch kedy smernica (neobsahujúca tzv. harmonizačné ustanovenie) neumožňuje členským štátom prijať prísnejšie, resp. priaznivejšie opatrenia je napr. smernica Rady 85/374/EHS o zblížovaní právnych a správnych predpisov členských štátov týkajúcich sa zodpovednosti za vadné výrobky. Predmetná smernica obsahuje okrem iného ustanovenie, podľa ktorého dodávateľ zodpovedá za škodu spôsobenú vadou výrobku len v obmedzených prípadoch. Napriek tomu niektoré členské štáty zakotvili vo svojich právnych poriadkoch objektívnu zodpovednosť dodávateľa za škodu spôsobenú vadným výrobkom v rovnakom rozsahu ako zodpovednosť u výrobcu. Z dôvodu, že predmetná smernica neobsahuje ustanovenie umožňujúce členským štátom ísť nad jej rámec, ESD ju vo viacerých rozhodnutiach označil za smernicu založenú na báze plnej harmonizácie¹⁷. Ak teda členský štát po uplynutí transpozičnej lehoty ponechal v platnosti alebo prijal prísnejšie resp. priaznivejšie opatrenie, ktorým sa odchýlil od ustanovení smernice, nastúpili nepriame účinky smernice v podobe povinnosti vnútroštátneho súdu k eurokonformnému výkladu, prípadne zodpovednosť členského štátu za škodu spôsobenú jednotlivcovi porušením komunitárneho práva. Zároveň sa členský štát vystavuje riziku žaloby zo strany Komisie v konaní o porušenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie¹⁸.

Mnohé členské štáty využili možnosť, ktorú im poskytli minimálne harmonizované smernice a vo svojich právnych poriadkoch prijali nadštandardné opatrenia, ako napr. ustanovením dlhších lehôt na zváženie než sú minimálne lehoty stanovené v smerniciach o predaji na diaľku, podomovom predaji a o kúpe práva na časovo vymedzené užívanie nehnuteľností,¹⁹ prípadne rozšírením ochrany na právnické osoby.

Ako príklad môžeme uviesť transpozíciu smernice č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách do právneho poriadku Slovenskej republiky. Jedným zo základných cieľov smernice je zabezpečiť, aby zmluvy uzatvorené medzi dodávateľom a spotrebiteľom neobsahovali nekalé podmienky. V zmysle čl. 2 písm. b) smernice sa za spotrebiteľa považuje fyzická osoba, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom nevzťahujúcim sa k jej obchodom, podnikaniu alebo povolaniu. Definícia koncipovaná v tomto duchu bola prevzatá (avšak až prostredníctvom nedávnej novely Občianskeho zákonníka²⁰) aj do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do ust. § 52 ods. 4 Občianskeho

---

¹⁷ Vec C - 183/00 *María Victoria González Sánchez v. Medicina Asturiana SA*. ECR [2002] I - 03901.

¹⁸ Tak napr. Vec C - 52/00 *Komisia v. Francúzsko*, Vec C - 154/00 *Komisia v. Grécko*.

¹⁹ *Zelená kniha o revízii spotrebiteľského acquis*, KOM (2006) 744, v konečnom znení.

²⁰ Zákon č. 379/2008 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

zákonníka²¹. Občiansky zákonník teda v súčasnosti pred neprijateľnými podmienkami chráni výlučne fyzickú osobu. Slovenský zákonodarca však realizujúc ochrannú funkciu práva išiel nad rámec spomínanej smernice, nakoľko smernica umožňuje členským štátom prijímať priaznivejšie opatrenia, keď prostredníctvom zákona o ochrane spotrebiteľa²² rozšíril ochranu pred neprijateľnými podmienkami aj na právnické osoby. Táto skutočnosť vyplýva z dikcie § 2 písm. a) zákona o ochrane spotrebiteľa, v zmysle ktorého sa spotrebiteľom rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá nakupuje výrobky alebo používa služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti. V spojení s ust. § 3 ods. 3 citovaného zákona má každý spotrebiteľ právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Takto koncipovaným ustanoveniami zákonodarca vzťahoval ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách aj na osoby právnické²³. V podobnom duchu je ochrana právnických osôb garantovaná aj v právnych poriadkoch Francúzska či Švédska.

Bez ďalšieho však nemožno konštatovať, že členské štáty nie sú pri prijímaní takto koncipovaných ochranných opatrení, ako sa to na prvý pohľad môže zdať, nijako obmedzované. Nadštandardné opatrenia členských štátov totiž neustále prechádzajú akýmsi testom konformity s primárnym právom EÚ²⁴. Primárne právo je teda pre členské štáty limitujúcim faktorom. Ako najmarkantnejší príklad možno uviesť ustanovenia primárneho práva zabezpečujúce voľný pohyb tovaru, ako aj ustanovenia týkajúce sa zákazu kvantitatívnych obmedzení medzi členskými štátmi²⁵. ESD vo svojej skoršej judikatúre obraňoval takmer ničím neobmedzenú minimálnu harmonizáciu ako nevyhnutný predpoklad ochrany spotrebiteľov²⁶. Nedávna rozhodovacia činnosť ESD však nabrala kontúry odchýlne od vyššie načrtnutého postoja. ESD vo svojich rozhodnutiach týkajúcich sa otázky minimálnej harmonizácie v spotrebiteľských smerniciach²⁷ dospel k záveru, že členské štáty môžu

---

²¹ Spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

²² Zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

²³ Porovnaj Csach, K.: Štandardné zmluvy, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 174.

²⁴ Vec C - 376/98 Tobacco Advertisement ECR [2000] I - 8419, Vec C - 210/03 Swedish Match ECR [2004] I - 1189.

²⁵ Porovnaj čl. 23, čl. 28 a čl. 29 ZES.

²⁶ Vec C - 484/08 Ausbanc.

²⁷ Vec C - 205/07 Gysbrechts ECR [2008] I - 9947.

zaviesť alebo naďalej uplatňovať prísnejšie ustanovenia k zaisteniu vyššej ochrany spotrebiteľa za predpokladu, že táto právomoc bude vykonávaná s riadnym ohľadom na Zmluvu²⁸.

Ako už bolo naznačené mechanizmus minimálnej harmonizácie predstavuje jeden z „najneškodnejších“ zásahov do zmluvného práva členských štátov a nevytvára silné väzby na európske právo. Členské štáty tak môžu v súlade s účelom smernice a aj pri jej dôslednom transponovaní prispôbiť svoje právne poriadky komunitárnemu právu, a to bez toho, aby sa to dotklo obsiahlejších častí ich zmluvného práva. Minimálna harmonizácia tak rešpektuje špecifiká národného práva a umožňuje členským štátom prijímať nadštandardné ochranné opatrenia.

Je však potrebné poznamenať, že spotrebiteľské *acquis* založené na minimálnej harmonizácii nedokázalo za vyše 20 rokov vytvoriť integrovaný vnútorný trh a v niektorých oblastiach predstavovalo čím ďalej tým väčšie prekážky vnútorného trhu. Aj z tohto dôvodu sa začali práce na jeho revízii, ktorých cieľom bolo prehodnotenie predchádzajúceho prístupu. Z týchto prác vzišiel návrh smernice o právach spotrebiteľov (pDCR), ktorý ako už bolo spomínané predstavuje horizontálny nástroj regulácie spotrebiteľských vzťahov a je postavený na báze plnej harmonizácie²⁹.

Systém plnej harmonizácie sa javí ako jeden z najlepších spôsobov na odstránenie prekážok cezhraničného obchodu a tvorbu bezbariérového vnútorného trhu. Ako vyplýva z ods. 8 recitálu pDCR úplná harmonizácia niektorých kľúčových regulačných aspektov podstatne zvýši právnu istotu pre spotrebiteľov i podniky. Vnútorný trh tak môže ťažiť z jednotných pravidiel.

V prvom rade treba poznamenať, že alternatíva plne harmonizujúcej smernice sa javí prijateľnejšia ako nariadenie. Kým nariadenie je bez ďalšieho priamo účinné na území členských štátov, kde zavádza jemu vlastnú euroterminológiu (spôsobujúcu najmä interpretačné problémy), smernica potrebuje na vyvolanie účinkov (samozrejme až na výnimku priamej účinnosti) transponovanie do národného práva. Štáty tak môžu v procese transpozície podľa potreby posúdiť zachovanie vnútroštátnych právnych pojmov a základných konceptov vnútroštátneho zmluvného práva.

Ďalším z argumentov v prospech plnej harmonizácie je reálna možnosť uplatnenia práv pre spotrebiteľov. Vysoká úroveň ochrany, ktorá sa

---

²⁸ Vec C - 322/01 Deutscher Apothekerverband ECR [2003] I - 14887.

²⁹ V zmysle čl. 4 pDCR členské štáty nesmú vo svojich vnútroštátnych právnych predpisoch ponechať v platnosti ani zaviesť ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od ustanovení tejto smernice, vrátane viac alebo menej prísnych ustanovení, ktoré zabezpečujú odlišnú úroveň ochrany spotrebiteľa.

dosahuje prostredníctvom minimálnej harmonizácie neznamená, že spotrebiteľ bude mať skutočnú možnosť svoje práva uplatniť. Minimálna harmonizácia spôsobuje, že právne poriadky členských štátov sú do značnej miery divergentné a vykazujú znaky fragmentácie. To znižuje stav právnej istoty a odrádza obchodníkov od realizovania cezhraničných transakcií. Spotrebiteľ tak, napriek vysokej úrovni ochrany, nemôže realizovať svoje práva, nakoľko cezhraničné transakcie sú mu zo strany obchodníkov odopierané.

Návrh smernice sa snaží reagovať aj na súčasné vývojové tendencie v oblasti zmluvného práva. Jednou z týchto tendencií, ktorá zasahuje predovšetkým právne vzťahy so spotrebiteľským prvkom je štandardizácia. Obchodníci prostredníctvom štandardných zmlúv, resp. všeobecne koncipovaných obchodným podmienok zrýchľujú kontrakčný proces a znižujú transakčné náklady, čím prispievajú k ekonomickému rozvoju vnútorného trhu. Za súčasnej situácie, kedy právne poriadky členských štátov sú vo viacerých oblastiach natoľko odlišné, sú možnosti štandardizácie len minimálne. Jednou z výhod plnej harmonizácie by tak bola možnosť používať prvky štandardizácie zmluvných vzťahov.

Napriek týmto skutočnostiam je plná harmonizácia ako všeobecné pravidlo pDCR odmietaná členskými štátmi i odbornou verejnosťou (naopak veľmi razantne je podporovaná obchodníkmi). Prijatím pDCR v súčasnom znení by viaceré štáty boli nútené upustiť od svojej „ochranárskej línie“ a prijať jednotný európsky štandard ochrany, čo by v konečnom dôsledku ovplyvnilo ich právne a spoločenské tradície.

Ako najpriateľnejšie riešenie transpozície návrhu smernice o právach spotrebiteľov sa javí tzv. cieleňá plná harmonizácia (Targeted Full Harmonisation). Táto metóda by mala predstavovať akýsi kompromis medzi zabezpečením vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa, požiadavkami vnútorného trhu a autonómiou členských štátov v oblasti zmluvného práva³⁰. Základom pDCR by v zmysle tejto koncepcie mala byť minimálna harmonizácia, a to v tých oblastiach, ktoré predstavujú základ spotrebiteľského *acquis*, a ktorých podriadenie plnej harmonizácii by malo negatívny dopad na úroveň ochrany spotrebiteľov. Plná harmonizácia by na druhej strane bola základom tam, kde prevažujú požiadavky vnútorného trhu bez toho, aby došlo k výraznému oslabeniu ochrany spotrebiteľov.

Záver

---

³⁰ Porovnaj Howells, G., - Reich, N.: *Extent of Harmonisation in Consumer Contract Law*. Brusel: European Parliament, 2010, s. 17.

Záverom je potrebné konštatovať, že európska a národná legislatívna integrácia na horizontálnej úrovni začína robiť svoje prvé kroky. Príkladom sú viaceré spomínané projekty, ako napr. CFR, PECL³¹, PETL³², ale aj v tomto príspevku rozoberaný pDCR. V tomto kontexte môžeme ponímať návrh smernice o právach spotrebiteľov ako vlajkovú loď na ceste k integrácii spotrebiteľského práva do súkromného práva členských štátov, ale aj k jednotnému Európskemu spotrebiteľskému kódexu. Integráciu práva však treba vnímať ako veľmi špecifický a citlivý proces, ku ktorému je potrebné pristupovať pozvoľne. Z tohto dôvodu sa autori príspevku prikláňajú skôr k cielenej plnej harmonizácii, ktorá vďaka rešpektovaniu tradícií a miernejšiemu dopadu na zmluvné právo členských štátov pripraví ich právne poriadky na v budúcnosti očakávané jednotné európske spotrebiteľské právo. So záujmom budeme sledovať ďalší vývoj prác na revízii spotrebiteľského *acquis*.

Literature:

- Král, R.: *Zásady aplikace komunitárního práva národními soudy*, Praha: C. H. BECK, 2003, 101 s., ISBN 80-7179-799-5.
- Csach, K.: *Štandardné zmluvy*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 331 s., ISBN 978-80-7380-199-1.

Contact – email

ivaneckam@gmail.com, dusan.marjak@gmail.com

---

³¹ Principles of European Contract Law. Dostupné na: http://frontpage.cbs.dk/law/commission_on_european_contract_law/PECL%20engelsk/engelsk_partI_og_II.htm

³² Principles of European Tort Law. Dostupné z: <http://civil.udg.edu/tort/Principles/>